

Inhoud

Sportvisserij in het Waddengebied	3
Een nieuwe school vissen	5
Sportvissen als toeristisch product	9
Beet! Het belang van goed aas	15
Visioenen van een Wadvisser	16
Wadvissen natuurlijk!	18
Sportvisserij in de Noordzeekustzone	22

Achtergrondinformatie

Dynamisch Wad: vissenkraamkamer en nieuw vishabitat	4
Voornaamste sportvissen in het Waddengebied	6
Sportvissen op het Wad in cijfers	8
Ter inspiratie: beheer van de gestreepte zeebaars	10
Vistekken Noordzeekustzone en Waddengebied	12
Aassoorten in het Waddengebied	14
Waddenbeleid in een notendop	20

Colofon

Tekst	Sportvisserij Nederland
Fotografie	Anne van der Woude, Koen Suyk (ANP), Bram Bokkers, Jan Willem Wijnstroom, Maikel van Breugel, MS Dageraad, Onno Terlouw, Peter Werkman, Rene Sehr, Rob Blaauboer, Johan Eek, Robert de Wilt, Scandinavian Fishing Year Book, Sportvisserij Nederland
Vormgeving	Admore Concept en Vormgeving, Amsterdam

Sportvisserij in het Waddengebied

Een dag vissen in het Waddengebied prikkelt letterlijk en figuurlijk alle zintuigen. De zilte zeegeur, het geluid van scholeksters en wulpen op het Wad, vergezichten in een steeds wisselend decor van water, horizon en droogvallende platen.

Sportvissen hoort bij de Wadden. Veel vakantiegangers vinden hengels in de bagage net zo vanzelfsprekend als handdoeken, een zonnebril en regenkleding. Een visje vangen is meegenomen en was vroeger – zeker op de Waddenzee – bijna vanzelfsprekend. Dat is anders geworden. Vooral in de Waddenzee zijn de vangsten van met name platvis in de afgelopen tien tot twintig jaar sterk afgenomen. De hengel hoort nog steeds bij de (Wadden)vakantie-uitrusting, maar men kiest eerder voor de Noordzeekant van de eilanden of voor de havens. Het aanbod van vissoorten en de vangstkansen zijn op deze plekken groter. Zeebaars wordt van de stranden regelmatig goed gevangen, zowel vanaf de waddeneilanden als in de kop van Noord Holland. Ook wat betreft andere vissoorten zijn de vangsten hier – in vergelijking met het Waddengebied – vaak nog redelijk tot goed.

De teruggang van de sportvisserij in de Waddenzee is het meest duidelijk zichtbaar in de afname van het aantal specifiek op sportvisserij gerichte charterbedrijven. De overblijvers bieden naast sportvisserij steeds meer andere activiteiten aan. Hierdoor en vanwege een gebrek aan actuele informatie over de kansen en mogelijkheden van de zeesportvisserij voor het Waddengebied, is de sportvisserijsector in zowel het ruimtelijk als het visserijbeleid naar de achtergrond verschoven.

Met het uitbrengen van deze visie willen Sportvisserij Nederland, de Hengelsportfederaties NoordWest Nederland, Friesland en Groningen Drenthe de sportvisserij in ons grootste natuurgebied weer op de kaart zetten. De vangst van platvis is weliswaar afgenomen, maar nieuwe vissoorten dienen zich aan. 'Kerend tij' schetst de ontwikkeling van en kansen voor de sportvisserij in de toekomst. Want sportvisserij en natuur gaan nog altijd perfect samen. Bovendien kunnen sportvissers als grootste groep extensieve recreanten uiteindelijk profiteren van alle inspanningen om de kernkwaliteiten van het Waddengebied te beschermen en uit te breiden.

Dynamisch Wad: vissenkraamkamer en nieuw habitat

'Offshore shift'

Van verschillende platvissoorten (schol, schar, tong en bot) neemt de populatiedichtheid in de Waddenzee af. Deze afname geldt vrijwel niet voor jonge vissen, maar vooral voor de grotere exemplaren. Jonge vis migreert in het najaar vanuit de Waddenzee naar het diepere water van de Noordzee. In veel gevallen keren zij het volgende voorjaar niet terug. Dit fenomeen wordt de 'offshore shift' genoemd, een verschijnsel waarbij de vissen steeds verder van de kustwateren wegtrekken. Er is geen concrete verklaring voor dit verschijnsel. Mogelijke oorzaken zijn de stijging van de gemiddelde watertemperatuur, een afname van het voedselaanbod of het helderder worden van het water. Deze veronderstellingen zijn echter

schol *Pleuronectes platessa*

(nog) niet door wetenschappelijk onderzoek bevestigd. De gevolgen van de 'offshore shift' zijn niet ongemerkt voorbijgegaan aan de sportvisserij. Sportvissers vangen nog maar sporadisch grote schol, schar en tong. De betekenis van deze soorten voor de sportvisserij is in het Waddengebied tegenwoordig marginaal. Ook de vangst van bot, voorheen de meest algemene platvis op de Wadden, is afgenomen.

Zuidelijke vissoorten in opkomst

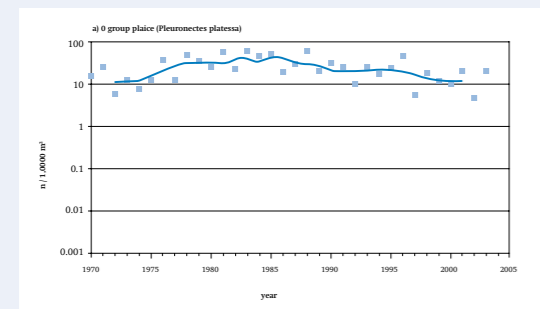
Sinds enkele jaren breiden zuidelijke vissoorten hun leefgebied uit in noordelijke richting. Voorbeelden hiervan zijn de ansjovis en de zeebaars. De ansjovis is een belangrijke proovis voor onder meer de zeebaars. Een monitoringsprogramma in de Duitse Waddenzee trof deze soort in 1997 voor het eerst aan. In de jaren daarna kwam de ansjovis in steeds grotere aantallen in de Waddenzee voor. De toename van zeebaars en ansjovis is waarschijnlijk te verklaren door het stijgen van de gemiddelde watertemperatuur.

De goudharder is een andere 'exotische' soort die tegenwoordig jaarlijks in een geringe hoeveelheid in het Waddengebied voorkomt. Het Koninklijk Nederlands Instituut voor Zeeonderzoek (NIOZ) vangt jaarlijks vele jonge goudharders met de fuik. In 2007 troffen medewerkers van het NIOZ in een fuik ook honderden jonge goudbrasems aan. De vis staat in het Middellandse Zeegebied bekend als dorade. Deze subtropische vissoorten komen normaal alleen in zuidelijkere gebieden voor. De goudbrasem was nog nooit eerder in de Waddenzee gevangen.

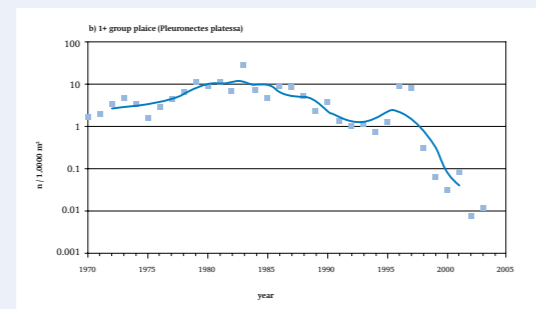
Als de uitbreiding van deze soorten in noordelijke richting doorzet, kan dit voor de toekomst nieuwe, interessante perspectieven opleveren voor de sportvisserij in het Waddengebied.

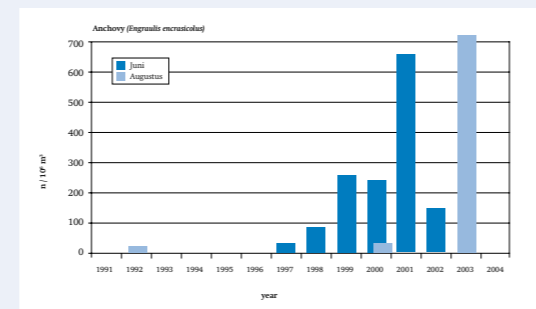
ansjovis *Engraulis encrasicolus*

Ontwikkeling van de hoeveelheid schol in de Waddenzee
a) Ontwikkeling van de van de 0-groep (jonger dan 1 jaar)

Ontwikkeling van de hoeveelheid schol in de Waddenzee
b) Ontwikkeling van de van de 1+ groep

Toename van de ansjovispopulatie in de Waddenzee

Bron: Waddensea Quality Status Report 2004

Een nieuwe school vissen

De diversiteit aan vissoorten in het Waddengebied verschuift door de jaren heen. De populatie van de traditionele platvissoorten is drastisch teruggelopen, terwijl andere vissoorten juist in opmars zijn. Dit betekent dat sportvissers zich ook voortdurend moeten aanpassen aan de veranderende omstandigheden.

Lange tijd was de sportvisserij in de Waddenzee zeer populair. De reden hiervoor was duidelijk. Er zat vis, veel vis. Iedereen kon zonder moeite een maaltje platvis (vooral bot) of paling vangen. Dit gold zowel voor oevervissers, bootvissers als voor vissers vanaf een charterschip. Maar de visstand verandert. Zowel de platvisstand als palingstand zijn gedecimeerd. In 1992 waarschuwde de NVVS al voor de negatieve gevolgen van de sleepnetvisserij op bot. Of dit de hoofdoorzaak van de achteruitgang is, is onduidelijk. Zeker is wel dat ook de puitaal, een bodemvis die vaak als bijvangst werd gevangen, als gevolg van de veranderde omstandigheden nog maar weinig in de Waddenzee voorkomt. Sportvissers zijn echter goed in staat om zich aan te passen aan veranderende omstandigheden – vooropgesteld dat er voldoende aan de hengel vangbare vis aanwezig is. Gelukkig zijn er diverse vissoorten in opkomst die interessant zijn voor de sportvisser.

Oevervisserij op zeebaars

Voor de Noordzeestranden van de Waddeneilanden zijn populaire zeebaarsstekken voor sportvissers. Maar ook in de Eems en de Waddenzee komt zeebaars voor. Na een sterke toename vanaf 1980 lijkt het erop dat de zeebaarsstand zich in recente jaren stabiliseert, terwijl de gemiddelde lengte van de vissen afneemt. Het seizoen waarin de zeebaars aanwezig is, wordt wel steeds langer. Kleine exemplaren verblijven steeds vaker het hele jaar door in het Waddengebied.

Chartervisserij op makreel en wijting

Veel charterschepen op de Noordzee maken in de zomer jacht op grote scholen makreel. Maar ook in de Waddenzee is op enkele plaatsen van mei tot en met september goed makreel te vangen. De charterschepen die voorheen op enkele mijlen vanaf de havens op bot visten, vissen steeds vaker gericht op deze makrele. In het najaar wordt op dezelfde stekken op wijting gevist. Een nadeel is dat in vergelijking met vroeger verder moet worden gevaren naar de goede stekken. In combinatie met de stijgende brandstofprijzen levert dit een aanzienlijke kostenstijging op.

Voornaamste sportvissen in het Waddengebied

Bot *Platichthys flesus*

Lange tijd de belangrijkste sportvis in het Waddengebied. Zowel vanaf de oever als vanaf charterschepen werd volop bot gevangen. Vangsten na 1990 drastisch afgenomen.

Kabeljauw

Gadus morhua

Vooral een vis van de Noordzee en Eems. Gul (jonge kabeljauw) ook in de Waddenzee. Na 1980 drastisch afgenomen. In 2007 en 2008 sinds jaren plaatselijk in grotere aantallen aanwezig in de Waddenzee.

Geep *Belone belone*

Zomervis, die vooral te vangen is langs dijken en in havens. De vangsten zijn erg wisselend, waardoor geen duidelijke trend in de populatieontwikkeling te zien is.

Fint *Alosa fallax*

Vissoort die paait in zoet water en opgroeit in zee. In de trekperiode is de vis te vangen bij spuisluisen in de Afsluitdijk en bij het Lauwersmeer. De vis paait niet op deze locaties, maar toch worden er jaarlijks finten gevangen.

Makreel

Scomber scombrus

Zomervis die in de Waddenzee vooral in de diepe geulen tussen de eilanden te vinden is. Aast hier op bodemvoedsel, zoals mesheften. Vooral bevist vanaf charterschepen.

Wijting

Merlangius merlangus

'Kleine neef' van de kabeljauw. In het najaar vinden regelmatig grote invasies van jonge wijting in de Waddenzee plaats. Zowel van de oever als vanaf de boot te vangen.

Diklipharder *Chelon labrosus*

Schuwe vis, die vooral leeft van plantaardig voedsel. Daarom lastig te vangen door sportvissers. Een kleine groep vissers vist in de zomermaanden gericht op deze vis, vooral in havens en langs dijken.

Zeebaars

Dicentrarchus labrax

Zeer populaire sportvis, die tegenwoordig talrijk voorkomt. Sportvissers vangen zeebaars vooral langs de Noordzeekust van de Waddeneilanden.

Aal of paling *Anguilla anguilla*

Drastisch afgenomen in heel Nederland. Evenals de bot lange tijd een populaire sportvis, die vooral in de zomermaanden vaak werd gevangen.

Puitaal *Zoarces viviparus*

Werd vaak gevangen als bijvangst tijdens de botvisserij. Sterk in aantal afgenomen, waarschijnlijk als gevolg van de stijgende watertemperatuur.

Gespecialiseerde chartervisserij

Op de Noordzee zijn de kleine en snelle charterboten sterk in opkomst. Met kleine groepen sportvissers (maximaal 5 tot 10 personen) vaart men naar de ver gelegen visrijke wrakken. Deze verre trips kosten verhoudingsgewijs veel geld, maar bieden een grotere kans op succes. Naar verwachting zullen ook de charters op de Wadden zich verder gaan specialiseren.

Specialistische visserij op harder en fint

Een kleine groep vist specifiek op de diklipharder en de fint. Het bevissen van deze soorten is echter een specialistische visserij, die wat betreft kunde en stekkenkennis veel van de visser vraagt. Daardoor is deze visserij nog niet aan een breed publiek (gelegenheidsvissers) besteed.

Bootvisserij

Sportvissers met een boot vissen steeds minder in de Waddenzee. Vrijwel alle boten varen door naar de Noordzee of de Eems, waar de kans op (grote) vis groter is dan in de Waddenzee.

Toekomstperspectief

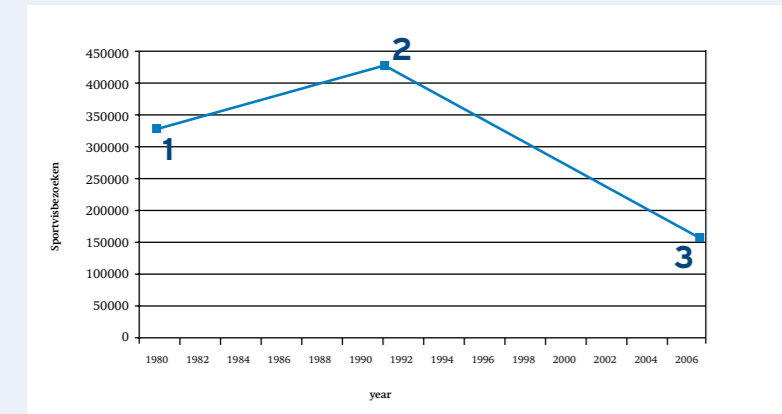
- De zeebaars, een voor de beroepsvisserij ongequoteerde vissoort, is tegenwoordig dé sportvis voor oevervissers langs de Noordzeekust van de Waddeneilanden. Om de zeebaars ook als sportvis voor de toekomst te behouden, is het noodzakelijk om samen met de beroepsvisserij een breed gedragen beheerplan op te stellen om overbevissing te voorkomen.
- Ditzelfde geldt ook voor de diklipharder, die in de toekomst nog belangrijker kan worden voor de sportvisserij.
- Het vissen op makreel biedt in de zomer voor een beperkt aantal charterschepen een goed alternatief voor de teruglopende platvisserij. Vooral gelegenheidsvissers beleven plezier aan deze laagdrempelige manier van sportvissen.
- Gespecialiseerde chartervisserij biedt nieuwe mogelijkheden voor ondernemers op het Wad.

Sportvisserij op het Wad in cijfers

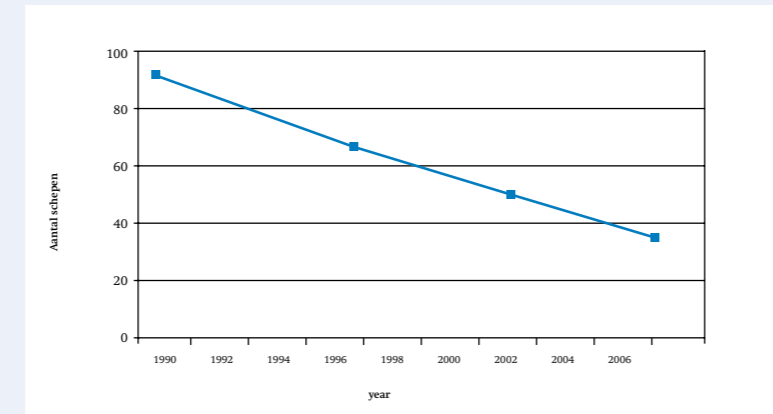
Visbezoeken

- 1: Sportvissers waren kwantitatief de grootste groep recreanten in het Waddengebied. Vooral in het voorjaar werd veel gevestigd, omdat er in die periode een gesloten tijd voor het vissen op binnenwateren gold. Veel sportvissers weken daarom tijdelijk uit naar de Waddenzee. De gesloten tijd voor binnenwateren is in 1985 opgeheven.
- 2: De topjaren voor de sportvisserij in het Waddengebied. Iedereen wist zonder moeite een maaltje bot te vangen.
- 3: Dit getal geeft het aantal sportvissers aan dat in 2006 in de Waddenzee heeft gevestigd (TNS NIPO 2006). Het werkelijke aantal visbezoeken zal hoger zijn, omdat deze vissers mogelijk meerdere malen in de Waddenzee hebben gevestigd.

Ontwikkeling aantal charterschepen

Het aantal sportvisserijschepen in het Waddengebied is afgenomen van 80 tot 100 in 1990 tot rond de 30 à 35 in 2008. In Harlingen, ooit één van de belangrijkste havens voor sportvisserijschepen, zijn nog maar drie schepen over. Deze gaan een onzekere toekomst tegemoet. De afstand naar goede visstekken is (te) groot geworden. Vanuit Den Oever varen nog zo'n 20 sportvisserijschepen, die verenigd zijn als Recreatie Ondernemers Waddenzee West. Gemiddeld bestaat 40 tot 60% van de activiteiten van deze ondernemers uit vissen. De rest van de tijd organiseren zij activiteiten zoals zeehondentochten, recreatieve garnalenvisserijen en educatieve rondvaarten. Gezamenlijk verwachten de Recreatieondernemers Waddenzee West in 2008 tussen de 30.000 en 40.000 opstappers te ontvangen. Dit aantal betreft zowel sportvissers als overige recreanten.

De schepen die vanuit Lauwersoog en Eemshaven vertrekken, varen vrijwel altijd naar de Noordzee of de Eems. Omdat de vangsten op deze locaties beter zijn dan in de Waddenzee, is de afname van de bezoekersaantallen in vergelijking met de Waddenzeeschepen gering. Het aantal charterschepen in deze havens is vrijwel niet teruggelopen.

Sportvissen als toeristisch product

De veelgehoorde opmerking 'sportvissers doen het voor hun plezier, beroepsvissers voor hun brood' wekt ten onrechte de indruk dat de zeesportvisserij economisch gezien weinig voorstelt. Onderzoek van het Landbouw Economisch Instituut en TNS NIPO toont echter aan dat de sociaal economische waarde van de zeesportvisserij enorm is.

De 650.000 zeehengelaars in Nederland geven bij elkaar 167 miljoen euro uit aan de zoute sportvisserij. Hengels, kleding, visspullen, kunst- en natuurlijk aas, eigen of gehuurde boten en de reis en verblijfkosten. De zeesportvisserij zorgt dus voor bedrijvigheid, banen en omzet in de kustregio. De meeste sportvissers in Nederland beproeven hun geluk aan de Noordzeekust. De Waddenzee en het Zeeuwse Deltagebied staan op een goede, gedeelde tweede plaats.

Zeebaarsvisserij op Waddeneilanden

Door de toenemende zeebaarspopulatie heeft de sportvisserij in het Waddengebied een nieuwe dimensie gekregen. Zo is de strandvisserij tegenwoordig voor een groot deel gericht op de zeebaars. De zeebaarsvisserij trekt ook een ander soort sportvisser aan. Deze eist meer en is letterlijk en figuurlijk bereid om meer te investeren. Ook bij Duitse vakantiegangers is de zeebaarsvisserij op de Nederlandse Waddeneilanden goed bekend. Aangenomen mag worden dat voor vakantiegangers die vissen combineren met andere activiteiten, de goede zeebaarsvisserij vaak doorslaggevend is in de keuze voor een verblijf op de eilanden. Eind augustus, september en begin oktober is de beste tijd om te vissen op zeebaars en daarmee zorgt de sportvisserij voor extra omzet en bedrijvigheid buiten het hoogseizoen.

Ter inspiratie: Beheer van de gestreepte zeebaars

De gestreepte zeebaars (striped bass) is een vis die langs de Kusten van de Verenigde Staten voor komt. De vis kan een lengte van ruim twee meter bereiken en is een belangrijke doelsoort voor zowel de sport- als de beroepsvisserij. In 1973 bedroeg de aanlanding door de beroepsvisserij nog 14 miljoen kilo. Daarna stortte de populatie in. De hoofdoorzaak van de afname van de populatie bleek overbevissing te zijn.

Herstelprogramma

Om de gestreepte zeebaars voor de ondergang te behoeden is een herstelprogramma met daarin een scala aan beheersmaatregelen in werking gezet. Deze varieerden van een verhoging van de minimumlengte, het instellen van meeneemlimieten en quota tot het instellen van een totaal vangstverbod. Bij overtreding van de regels werden zeer hoge boetes opgelegd. Als onderdeel van het herstelprogramma zijn in de periode van 1985-1993 meer dan 7,5 miljoen jonge zeebaarsjes uitgezet, waarvan er 94.000 waren voorzien van een uitwendig merk. Het merken van de vissen maakte het mogelijk om een beter inzicht te krijgen in de groei, overleving en verspreiding van de vissen.

De visserijmaatregelen bleken uitzonderlijk effectief. Tussen 1982 en 2000 is het aantal gestreepte zeebaarzen vervijfvoudigd. Ook in 2004 bleek de toename nog steeds in volle gang te zijn.

Voorrang voor de sportvisserij

De sociaal-economische waarde van de sportvisserij op de gestreepte zeebaars is zeer groot. Dit werd in het visserijbeleid meegewogen. De maatschappelijke waarde van de zeebaars gevangen door de sportvisserij is hoger dan die gevangen door het beroep, zodat het beheer primair is gericht op de sportvisserij. Ook de sportvisserij is echter gebonden aan regulerende maatregelen, zoals een meeneemlimiet van één vis per sportvisser per dag en een minimummaat van 71 centimeter.

Sociaal economische waarde steeds groter

Als gevolg van de succesvolle beheermaatregelen, is het belang van de gestreepte zeebaars voor de sportvisserij alleen maar toegenomen. Het aantal zeebaarstrips door sportvissers is vervijfvoudigd. De uitgaven door zeebaarssportvissers zijn tussen 1981 en 2000 exponentieel toegenomen tot meer dan 600 miljoen dollar per jaar!

Uitgaven van zeebaarsvissers

Het TNS NIPO onderzoek uit 2006 laat zien dat in dat jaar 91.000 sportvissers minimaal één vistrip gericht op zeebaars maakten. Zeebaarsvissers hebben er veel voor over om zeebaars te kunnen vangen. Gemiddeld geeft een zeebaarsvisser jaarlijks 537 euro uit aan het vissen, waarvan 174 euro specifiek voor de zeebaarsvisserij. In totaal genereert de zeebaarsvisserij jaarlijks een omzet van 16 miljoen.

Toeristisch product chartervisserij

De chartervisserij is een belangrijke toeristisch-recreatieve activiteit in het Waddengebied. In 2002 was de totale omzet van de charterschepen in de Waddenzee ruim twee miljoen euro. Hoewel de omvang van de chartervloot daarna verder is afgenomen, vormt de visserij vooral in het voorjaar en de zomerperiode nog steeds een belangrijke vorm van natuurgerichte recreatie. Deze visserij richt zich vooral op gelegenheidsvissers die in groepsverband kiezen voor een combinatie van vissen, natuurbeleving en gezelligheid voor jong en oud.

Toekomstperspectief

- De sociaal economische waarde van de zeebaarssportvisserij is groot. In een toekomstig zeebaarsbeheerplan moet dit belang voor de sportvisserij worden onderkend en meegewogen.
- De chartervloot, als aanbieder van sportvisserij en vele nevenactiviteiten, is een essentieel onderdeel van toeristisch recreatieve activiteiten in het Waddengebied. Behoud van de huidige omvang van de vloot is wenselijk, nieuwe meer specialistische chartervisserij met kleine snelle boten is mogelijk.
- Het uitzetten van vis in grote projecten voor de sportvisserij, zoals de zeeforel in Denemarken en de gestreepte zeebaars in de Verenigde Staten, kan mogelijk een nieuwe impuls geven aan de sportvisserij in het Waddengebied.

Visstekken, Noordzeekustzone en Waddengebied

1. Van Petten tot Den Helder

Kenmerken:

Meest zuidelijke deel van Natura 2000 gebied, de Noordzeekustzone, beginnend bij de dijk van de Hondsbossche Zeewering, vanaf Petten noordwaards overgaand in Noordzeestrand met golfbrekers. De beste en meest populaire zeevisstekken in de kop van Noord Holland.

Toegankelijkheid:

Zeer goed, vele strandopgangen en parkeerplaatsen. Men vist vooral vanaf en tussen de strekdammen. De laatste kilometers richting Den Helder ook vanaf het strand omdat diep water binnen werpbereik ligt.

Vissoorten/vismethoden:

Alle vissoorten, alle vismethoden. Gul en wijting in herfst en winter. Bij hoog water wordt vanaf het strand gevestigd op bot en zeebaars. Bij Grote Keeten worden regelmatig wedstrijden gevestigd.

Knelpunten:

- Staand wantvisserij rond de koppen van de strekdammen, met name bij de Hondsbossche Zeewering.
- Verlies diepte en structuur door zandsuppleties.

2. Van Den Helder tot Den Oever

Kenmerken:

Afwisseling van diep water bij de Helderse zeewering, overgaand naar het ondiep Wad voor Wieringen tot aan de haven en uitwateringsluizen van Den Oever. Wieringer Wadgedeelte in gebruik voor viswedstrijden (winter, voorjaar).

Toegankelijkheid:

Goed, maar het vinden van een goede visstek vereist lokale kennis.

Vissoorten/vismethoden:

Bij Den Helder 's winters schar en gul, 's zomers tong, zeebaars, geep en makreel. Bij Wieringen, sterk afgenomen vangsten. Bij Den Oever fint en geep (dobbervisserij, kunstaas).

Knelpunten:

- Sterk afnemende vangsten op het Wad, vooral van platvis en paling.
- Visserijmogelijkheden nemen steeds verder af door dichtslibbende oevergedeelten.
- De trailerhelling van bootvisvereniging 't Kuitje bij Den Helder zal mogelijk verdwijnen, als gevolg van het verplaatsen van de aanlegplaats van de veerboot naar Texel.

3. Waddeneilanden

Kenmerken:

Goede visvakantiebestemming. Ruste en ruimte, Waddendijken, havens en brede Noordzee-stranden. Sportvisserij vooral vanaf de Noordzeezijde. Texel en Terschelling meest in trek omdat men de auto mee kan nemen. Goede mogelijkheid om zelf zeebaars te steken op de wadplaten.

Toegankelijkheid:

Noordzeestranden: meestal goed, op sommige eilanden matig door brede stranden. Dijkgedeelten: meestal goed, beperkt aantal goede stekken vanwege ondiepte.

Vissoorten, vismethoden:

Noordzeestranden: bodemvisserij op zeebaars (zomer, najaar). Dijken: bodemvisserij op bot en paling. Havens: bodemvisserij op bot, paling, zeebaars. Kunstaasvisserij op zeebaars, makreel, geep. Enkele locaties (o.m. haven Terschelling) geschikt voor visserij op harder.

Knelpunten:

- Achteruitgang platvis- en palingvangsten.
- Toenemende ruimteclaim andere functies op het wad.

4. Afsluitdijk

Kenmerken:

In principe goed bevisbaar, maar met slechts enkele goed toegankelijke visstekken: het Monument, Breezanddijk en de uitwateringsluizen van Kornwerderzand. Relatief dieper water dan bij Friesland en Groningen.

Toegankelijkheid:

Langs de Afsluitdijk zelf zeer slecht omdat er geen parkeermogelijkheden zijn. Overige stekken goed toegankelijk.

Vissoorten, vismethoden:

Wadvisserij op platvis (vooral bot) en paling (beide sterk afgenomen). Geep en fint bij Breezanddijk en Kornwerderzand. Kans op harder in de kom voor de schutsluis bij Kornwerderzand.

Knelpunten:

- Het aantal visstekken met parkeermogelijkheid is beperkt. Uitgezonderd genoemde locaties.
- Goede trailerhelling voor bootvissers ontbreekt. De helling bij Breezanddijk is alleen bruikbaar bij hoog water.

5. Van de Afsluitdijk tot Roptazijl

Kenmerken:

Ondiep Wad met westelijk van Harlingen vismogelijkheden op dieper water (nieuwe strand en Zuiderpier).

Toegankelijkheid:

Goed. Ook de haven van Harlingen is toegankelijk en een goede visstek.

Vissoorten, vismethoden:

Wadvisserij op bot en paling (vooral bij Harlingen). Spiering, kleine zeebaars en harder in de haven van Harlingen.

Knelpunten:

- Achteruitgang van platvis- en palingvangsten.
- Dichtslibbende oevergedeelten, waardoor de vismogelijkheden steeds beperkter worden.

6. Lauwersoog

Kenmerken:

De enige oeverstek in het Groningse deel van de Wadden-zee. In de nabijheid van de haven en de spuisluizen van het Lauwersmeer vismogelijkheden in voldoende diep water.

Toegankelijkheid:

Goed. Ook de haven van Lauwersoog is een gekende visstek.

Vissoorten, vismethoden:

Beperkte bodemvisserij op platvis en paling. Vanaf de zeedijk ook dobbervisserij op geep. Bij de spuisluizen fint en geep (dobbervisserij, kunstaas). In de haven kans op harder.

Knelpunten:

- Achteruitgang platvis- en palingvangsten.
- Goede trailerhelling voor bootvissers ontbreekt. De helling van bootvisvereniging De Zeenon is dichtgeslibd en daarvoor vrijwel onbruikbaar. Bij de huidige herinrichting van de haven wordt waarschijnlijk geen nieuwe trailerhelling aangelegd.

7. Eemshaven

Kenmerken:

Dit was jarenlang de beste oeverstek van Groningen met diep water binnen werpafstand. Bij de Eemscentrale is bovendien een koelwateruitlaat (lees: goede visstek) aanwezig.

Toegankelijkheid:

Niet meer toegankelijk door bouwactiviteiten. Waarschijnlijk blijft de haven in de toekomst ontoegankelijk voor publiek (en sportvissers) ter voorkoming van terroristische activiteiten.

Vissoorten, vismethoden:

's Zomers visserij op platvis en paling. In het najaar regelmatig wijting. 's Winters vooral visserij op (kleine) gul. Bij de koelwateruitlaat van de Eemscentrale harder en (kleine) zeebaars.

Knelpunten:

- Afsluiting van de haven, waardoor sportvisserij onmogelijk is geworden.
- Achteruitgang platvis- en palingvangsten.

8. Delfzijl en Termunterzijl

Kenmerken:

Stekken met langs de dijken en havenhoofden voldoende

diep water binnen werpafstand. Ook de aanwezige schutsluizen bieden goede vismogelijkheden.

Toegankelijkheid:

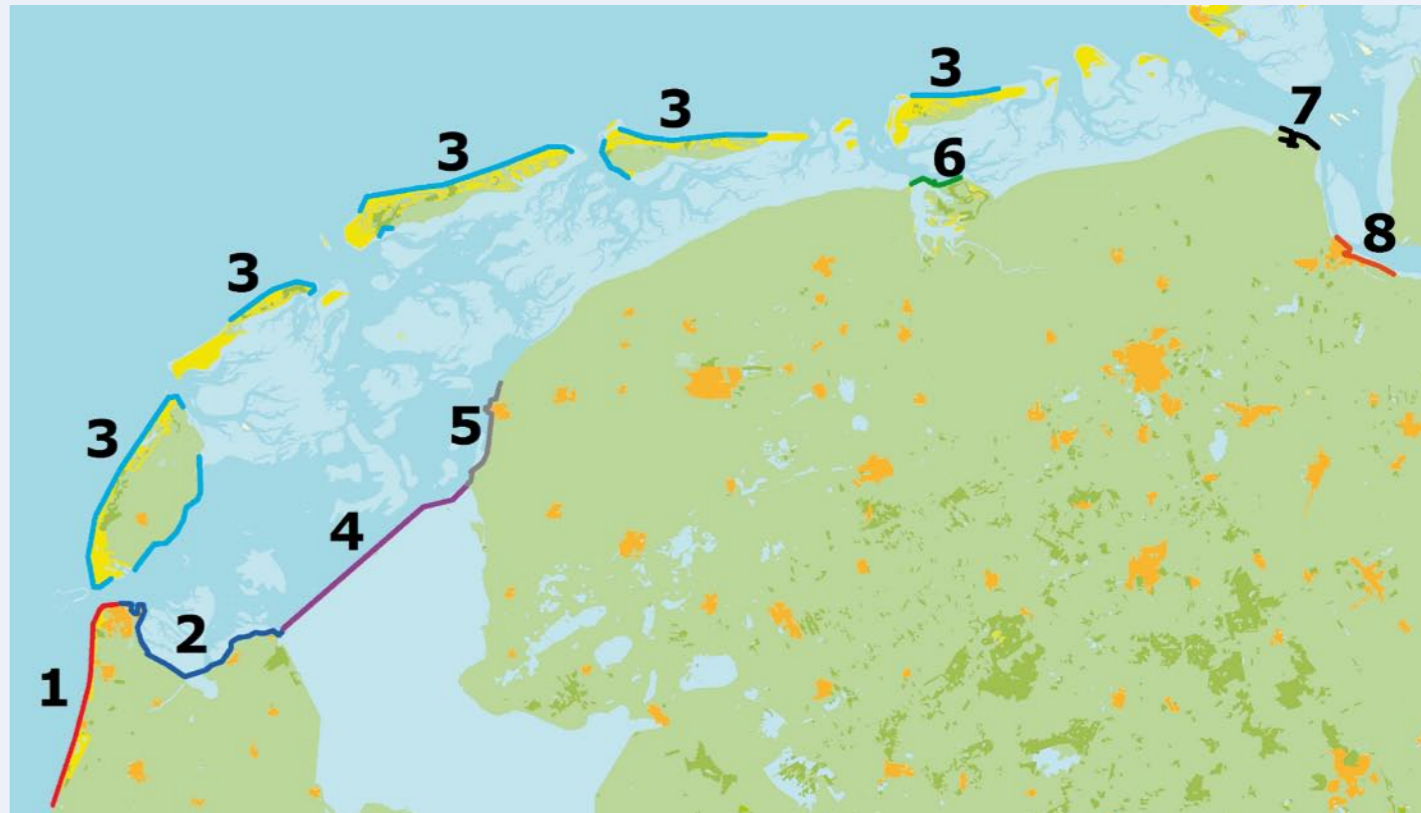
Redelijk. De havenhoofden van Delfzijl zijn voorzien van een hek, waardoor deze stekken niet met de auto bereikbaar zijn. Deze zijn wel te voet bereikbaar.

Vissoorten, vismethoden:

's Zomers visserij op platvis en paling en dobbervisserij op geep. In de havens hardervisserij. In het najaar regelmatig wijting. 's Winters vooral visserij op (kleine) gul.

Knelpunten:

- De havenhoofden van Delfzijl zijn alleen te voet toegankelijk.
- De trailerhelling bij het Eemshotel in Delfzijl is glad en alleen te gebruiken bij hoog water.

Aassoorten in het Waddengebied

Natuurlijk aas

Zeepieren

Dé 'allround' aassoort voor de zeesportvisser. Wordt zowel zelf gestoken als gekocht. Gekochte pieren zijn meestal afkomstig van de mechanische pierenwinning.

Zagers

Wordt steeds vaker gebruikt, omdat het een succesvol aas voor de zeebaars is. Sommigen steken het aas zelf (vooral op de eilanden), maar veel vissers maken gebruik van gekochte (kweek) zagers.

Vis

Wordt weinig gebruikt in het Waddengebied. Zowel kleine vissen als stukken vis zijn bruikbaar.

Zachte krab

Zachte of gepelde krab wordt vooral gebruikt voor de zeebaars-, bot- en aalvisserij. Weinig gebruikt door beperkte beschikbaarheid.

Schelpdieren

Mesheften en andere schelpdieren worden weinig gebruikt. Worden zowel zelf gezocht als gekocht.

Kunstaas

Pluggen

Geschikt om in dieper water (bijvoorbeeld langs strekdammen) op zeebaars te vissen. Vooral slanke pluggen leveren vis op.

Lepels

Geschikt voor zeebaars, maar ook andere soorten zoals fint, geep en makreel kunnen met lepels worden gevangen.

Twisters en shads

Kunstaas dat meestal op of dichtbij de bodem wordt gevestigd. Geschikt voor zeebaars en makreel.

Beet! Het belang van goed aas

De zeepier is veruit de meest gebruikte aassoort door sportvissers in het Waddengebied. Dit geldt niet alleen voor het Waddengebied, maar voor de gehele zeesportvisserij in Nederland. Het belang van de Waddenzee voor de winning van zeepieren is groot; de hele zeesportvisserij is ervan afhankelijk!

Zagers en zeepieren

Zeepieren worden in het Waddengebied zowel handmatig als mechanisch gewonnen. Zagers mogen alleen handmatig worden verzameld, maar steeds meer sportvissers - met name in het Westelijk Waddengebied - vissen met bij hengelsportwinkels gekochte kweekzagers.

Handmatige aaswinning

Op een groot deel van de bij eb droogvallende platen in de Waddenzee spitten sportvissers sinds jaar en dag pieren en zagers. Het handmatig steken van zeepieren en zagers is voor deze vissers een vast onderdeel van de visserij. Handmatige aaswinning is kleinschalig en daarom ook niet aan regels gebonden.

Mechanische pierenwinning

In de Waddenzee zijn vier bedrijven actief die al meer dan 25 jaar mechanisch zeepieren winnen. Van alle zeepieren voor de Nederlandse verkoop is ongeveer driekwart afkomstig uit de Waddenzee. Het belang van de mechanisch gewonnen pieren uit de Waddenzee voor heel Nederland is dus zeer groot.

Het overheidsbeleid richt zich op afbouw van de mechanische winning van zeepieren. De vergunningen die voor het winnen van pieren zijn uitgegeven, zijn niet overdraagbaar. De overheid kan dit zogenaamde uitsterfbeleid mogelijk herzien als er bewijs is dat het mechanisch winnen van zeepieren op een duurzame manier plaatsvindt. De exploitanten hebben ingezet op een verduurzaming van hun activiteiten.

Gekweekt aas

Kweekzagers zijn sinds een aantal jaren een alternatief voor handmatig gestoken zagers. Dit aas is vrijwel altijd in de gewenste hoeveelheid voorhanden. Een succesvolle en economisch rendabele kweek van zeepieren is tot op heden niet gelukt.

Toekomstperspectief

Mechanische pierenwinning

- Het belang van mechanisch gewonnen zeepieren uit de Waddenzee is zeer groot. Dit geldt niet alleen voor de Waddenregio, maar voor de voorziening van zeeaas in heel Nederland. Omdat het een kleinschalige en zeer plaatselijke activiteit betreft, is het nodig om het uitsterfbeleid te herzien

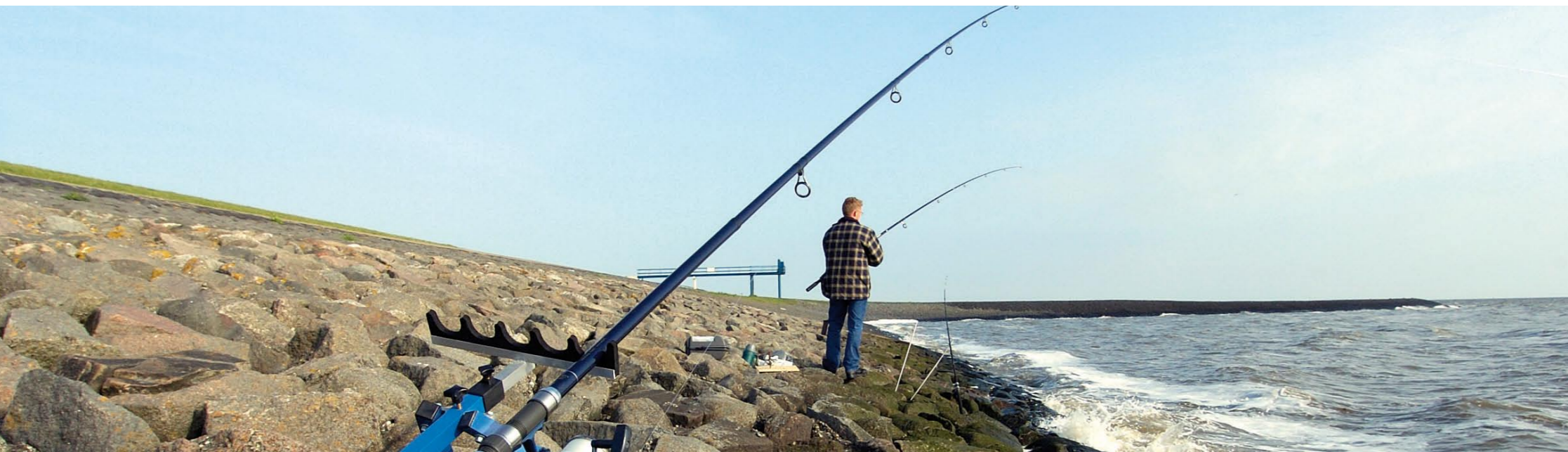
Handmatige zeeaaswinning

- Zelf aas kunnen en mogen steken is op de Waddenzee onlosmakelijk verbonden met de sportvisserij. Het kenmerkt de vrijheid van het Wad en dient ook in de toekomst behouden te blijven.

Kweken van zeeaas

- Kweekzagers zijn in veel gevallen een goed alternatief voor zelf gestoken zagers.
- Gelet op de grote vraag naar zeepieren is verder onderzoek gewenst naar het succesvol en economisch rendabel kweken van zeepieren.

Visioenen van een Wadvisser

Ongestoord vissen, omgeven door een schitterend landschap. Vanaf de oever, een kleine boot of charterschip. Slechts een droom, of toekomstige werkelijkheid? Voor alle visserijvormen zijn de benodigde voorzieningen en infrastructuur immers aanwezig. We nemen u mee naar het Wad als eldorado voor de sportvisser.

Oevers zonder grenzen...

Oevers zonder beperkingen. Goed toegankelijke stranden, dijken en havens waar gevestigd kan worden op een verscheidenheid aan vissoorten. Sportvissers hebben het rijk alleen. Er staan geen beroepsvisvijgen zoals staand want of mosselzaadinvanginstallaties dicht op de oever en binnen werpafstand ligt voldoende diep water waar de vis zich ophoudt. De bevisbare oeverlengte met voldoende diep water is niet groot en daarom zijn ook alle haventerreinen vrij toegankelijk voor de sportvisserij. Sterker nog: er zijn speciale kades ingericht voor sportvissers.

Vissen vanuit de boot...

Op een mooie zomerdag met de eigen boot de Waddenzee of de Noordzee op met volop kans op een goede vangst. Terwijl de zon boven de horizon klimt varen de boten al uit de haven de weidsheid tegemoet. In de vroege morgen hebben de bootvissers die zijn aangesloten bij een bootvisvereniging op hun eigen ligplaats de trossen los gegooid. Bezoekende sportvissers hebben hun boot te water gelaten bij een goed bruikbare trailerhelling, die niet droogvalt bij laag water of afgesloten is door een schutsluis.

Eenvoud en gemak voor de opstappers...

Wie vis, gezelligheid en avontuur zoekt, stapt op bij een van de charterschepen. Deze georganiseerde visserij in het Waddengebied kent twee gezichten. Een gezellig dagje uit met vrienden, collega's of gewoon zomaar er tussenuit. De visdag op de Waddenzee wordt gecombineerd met een bezoek aan de zeehonden of met een barbecue aan boord. Natuurlijk wordt er ook gevestigd. Als alles meezit weet iedereen

een maaltje makreel te vangen of – als het herfst is – een paar mooie wijtingen. De sfeer op charterschepen die naar de Noordzee varen is anders. Dit zijn de échte vissers die komen om te vangen. Op wrakken ver uit de kust wordt gul en regelmatig een echt grote kabeljauw gevangen. In de zomermaanden is met een verenpaternoster volop makreel te vangen. De vangsten zijn vergelijkbaar met die van charterschepen langs de Hollandse en Zeeuwse kust en soms zelfs beter. Zo nu en dan vangen sportvissers er leng of een andere niet alledaagse soort en dan is het vissen benoorden de eilanden echt een avontuur.

Tussen visioen en praktijk

Helaas voor ons sportvissers is de praktijk in het Waddengebied vaak anders. Daarom vatten we de kansen en standpunten voor een optimale sportvisserij nog eens samen:

Oevervisserij

- Veilig medegebruik van havens is absolute noodzaak. Bij herinrichtingsplannen van havens moet hiermee rekening worden gehouden.
- Doe méér met de Afsluitdijk! De geplande renovatie biedt unieke kansen om de toegankelijkheid voor sportvissers te verbeteren.
- Een nettenvrije zone langs de Noordzeestranden en rond zoet-zout overgangen is wenselijk. Dit sluit aan bij de het doel van de Europese Kaderrichtlijn Water om vrije migratie van vissen tussen zoet en zout water mogelijk te maken.
- Geef geen vergunningen meer uit voor de recreatieve nettvisserij.

Bootvisserij

- Verbeter het gebruiksgemak van de aanwezige trailerhellingen. Dit geeft ook een impuls aan andere vormen van recreatief medegebruik.
- Realiseer goed bereikbare en bruikbare trailerhellingen bij de herinrichting van havens en de Afsluitdijk.

Chartervisserij

- Behoud de huidige schepen en infrastructuur, zodat de chartervisserij in het Waddengebied voor een breed publiek toegankelijk is.

Wadvissen natuurlijk!

Natuurbeleving is voor veel vissers een belangrijk motief om in het Waddengebied te vissen. Een dag Wadvissen, omgeven door natuur en stilte, is een ideale manier om uit de dagelijkse sleur te ontsnappen. Sportvissen hoort bij de Wadden. Nu én in de toekomst.

In het Waddengebied is de rust te vinden die er langs de Noordzeestranden in de Randstadregio vaak niet is. De meeste recreatievormen in het Waddengebied zijn extensief en gericht op de beleving van de unieke natuur en het landschap. Sportvissen past prima bij deze vormen van extensieve, natuurgerichte recreatie.

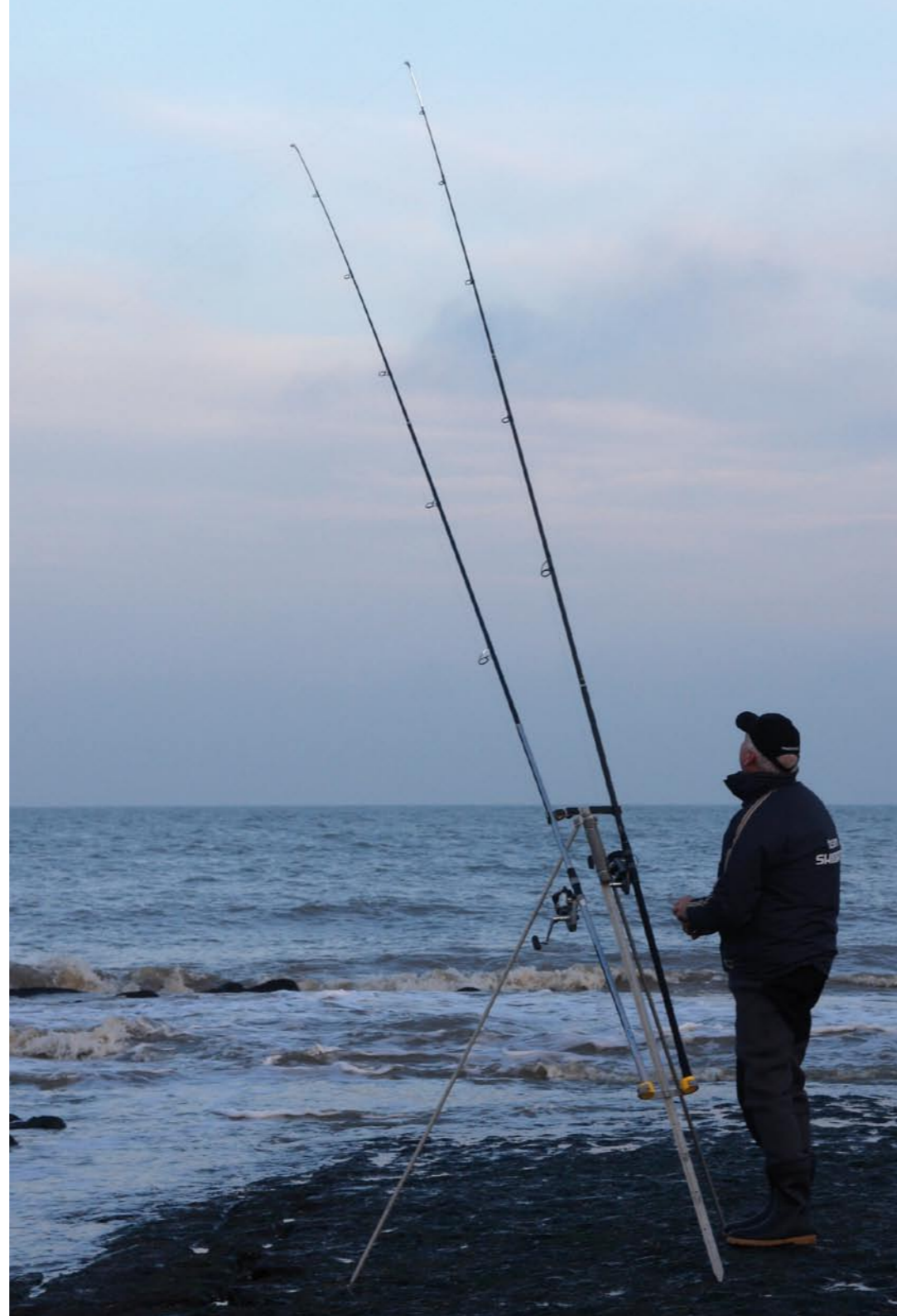
Invloed op natuur en milieu

Een sportvisser gaat door zijn rustige, voorspelbare gedrag als het ware op in de omgeving. Daarom is de invloed van sportvissers op de natuur gering. Verstoring van foeragerende vogels en rustende zeehonden op droogvallende platen komt vrijwel niet voor, omdat sportvissers de platen niet betreden. Slechts een klein deel van het Waddengebied wordt bevist door sportvissers, omdat alleen plaatsen met voldoende diep water geschikt zijn.

Daarnaast is de sportvisserij weinig belastend voor het milieu. Er treedt geen bodemberoering op, er wordt selectief gevestigd en ongewenste bijvangsten (discards) zijn beperkt en kunnen levend worden teruggezet.

Natuurherstel positief

Het huidige en toekomstige natuurbeleid en ruimtelijke beleid in het Waddengebied zijn gericht op instandhouding en verbetering van de natuur en het landschap. Verschillende nationale en Europese richtlijnen streven naar behoud van de huidige, en herstel van (vrijwel) verdwenen natuurwaarden. Dit kan op termijn mede een positief effect hebben op de populaties van verschillende vissoorten. Ook sportvissers zullen hiervan profiteren.

Verdwenen habitats in de Waddenzee

Verschillende vissoorten zijn afhankelijk van habitats met een hoog en specifiek voedselaanbod, zoals zeegrasvelden en natuurlijke mosselbanken. Doordat deze habitats bijna niet meer aanwezig zijn in de Waddenzee, liep de populatie van de van deze habitats afhankelijke vissen terug.

Andere vissoorten zijn voor het volbrengen van hun levenscyclus afhankelijk van verbindingen tussen zoet en zout water, zogenaamde zoet-zout overgangen. Deze geleidelijke overgangen zijn vrijwel niet meer aanwezig als gevolg van migratiebarrières zoals de Afsluitdijk.

Het natuurbeleid in het Waddengebied is gericht op herstel van de verdwenen habitats en het opheffen van migratiebarrières voor vissen.

Toekomstperspectief

- Door het extensieve en natuurgerichte karakter van de sportvisserij, past de sportvisserij uitstekend bij het Waddengebied. Specifieke regulering en beperkingen van de activiteit zijn niet noodzakelijk.
- Door herstel van verdwenen habitats nemen de variatie en het voedselaanbod toe. Hierdoor verbeteren de leefomstandigheden voor verschillende vissoorten.
- Het opheffen van migratiebarrières heeft een positief effect op de populaties van verschillende migrerende vissen.

Waddenbeleid in een notendop

Het Waddengebied is van onschatbare waarde. De zee is een kraamkamer voor vissen en andere organismen. Miljoenen vogels broeden, foerageren en overwinteren op het wad. Vanwege deze unieke natuur is het beleid erop gericht om de Waddenzee als natuurgebied voor de toekomst te behouden.

Natura 2000

In 2007 zijn in het Waddengebied zeven Natura 2000-gebieden aangewezen. Daarmee maakt het gebied deel uit van een Europees netwerk van natuurgebieden, dat bedoeld is om de biodiversiteit te behouden en te herstellen. Voor elk gebied zijn er Natura 2000-doelen voor het in stand houden en uitbreiden van soorten en habitats. Voor de zeven Natura 2000-gebieden in het Waddengebied wordt één beheerplan opgesteld. In het beheerplan worden de natuurdoelstellingen voor het gebied vastgelegd. Ook wordt het bestaand gebruik beschreven en getoetst. Als een activiteit in het beheerplan is opgenomen, dan is daar geen vergunning voor nodig op grond van de Natuurbeschermingswet.

Kaderrichtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) beschermt de chemische en ecologische waterkwaliteit. In het Waddengebied worden verschillende maatregelen genomen, die positief zijn voor de visstand en daarmee voor de sportvisserij. Dit zijn de volgende:

- Aanleg en verbeteren van vispassages.
- Herstel van zoet-zout overgangen.
- Herstel van zeegrasvelden en mosselbanken.

PKB Waddenzee

Het ruimtelijk beleid voor het Waddengebied wordt vanuit het Rijk gestuurd via de Planologische Kernbeslissing (PKB). De hoofddoelstelling van de PKB is duurzame bescherming, ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en behoud van het unieke open landschap. De PKB besteedt ook aandacht aan het menselijk medegebruik van de Waddenzee en het Waddengebied. Bij ieder menselijk medegebruik van het Waddengebied zijn volgens de PKB de kernkwaliteiten van het Waddengebied bepalend voor de manier waarop de mens het gebied beleeft. De zeesportvisserij past perfect in dit geschetste beeld. Het ontwikkelingsperspectief in de PKB geeft de hoofdlijnen van beleid tot 2030. Naast natuurgerichte en ecologische ontwikkeling is er ook aandacht voor duurzame ontwikkeling op toeristisch recreatief terrein aangegeven.

De belangrijke beleidspunten uit de PKB voor de (sport) visserij:

- Het inzetten op duurzaam toerisme en de beleving van natuur en landschap.
- Een optimale waterkwaliteit.
- Het duurzaam in stand houden van habitats voor onder meer vissen.
- Vrije migratie van vissen tussen de Waddenzee en het zoete binnenwater.

Overkoepelend plan:

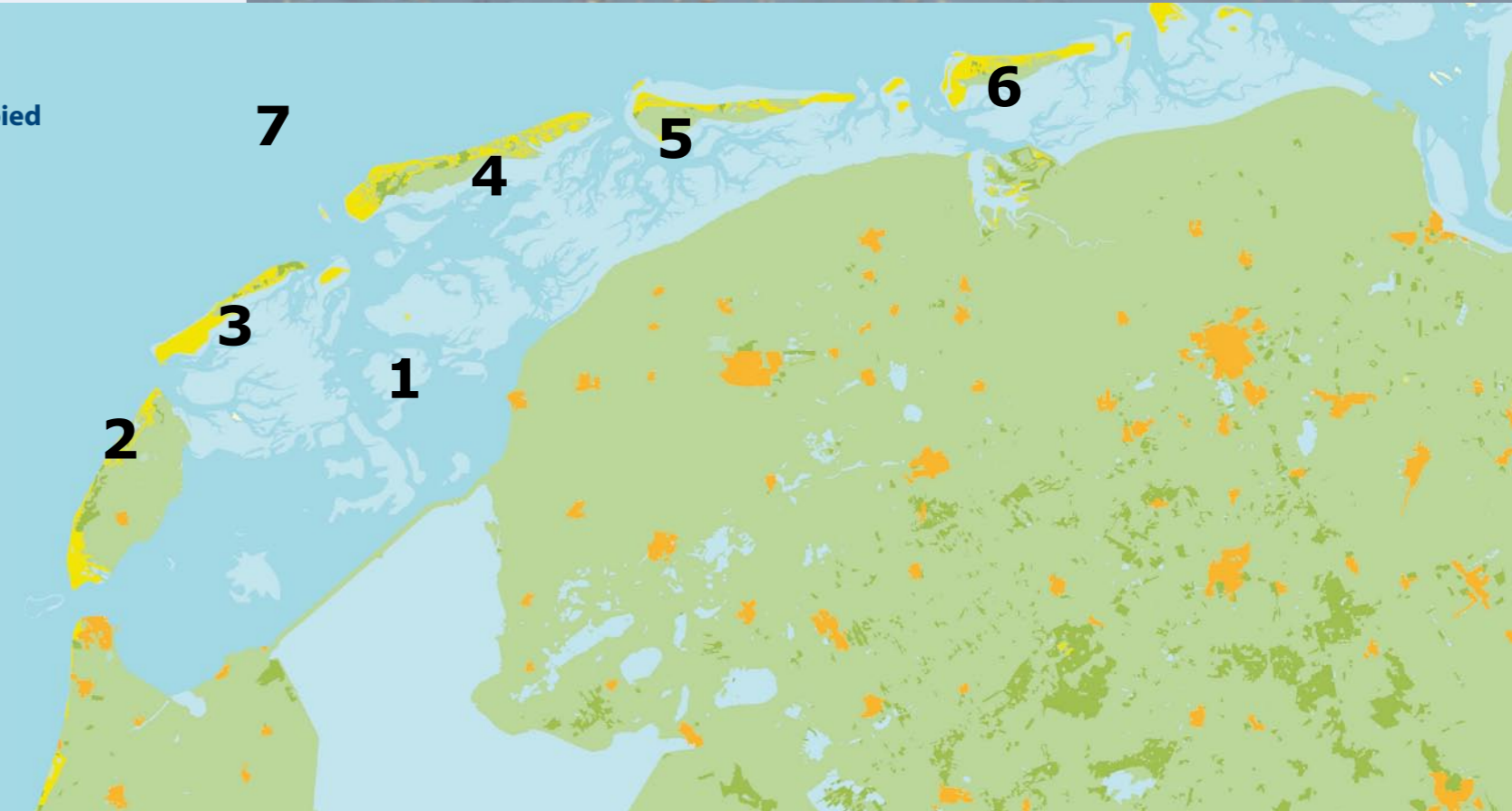
het B&O plan Waddengebied

De praktische uitwerking en coördinatie van het Waddenbeleid vindt plaats via het Beheer- & Ontwikkelingsplan (B&O plan) Waddengebied. Het Regionaal College Waddengebied (RCW) is hiervoor verantwoordelijk. In het B&O plan worden de voornemens en doelen uit de PKB Derde Nota Waddenzee verder uitgewerkt en afgestemd op beleid van de regionale overheden, de invulling van de natuurwetgeving (Natura 2000) en de Kaderrichtlijn Water.

Natura 2000 Waddengebied

- 1 Waddenzee
- 2 Duinen en Lage Land Texel
- 3 Duinen Vlieland
- 4 Duinen Terschelling
- 5 Duinen Ameland
- 6 Duinen Schiermonnikoog
- 7 Noordzeekustzone

Sportvisserij in de Noordzeekustzone

Het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone bestaat uit de kustwateren en stranden van noordelijk Noord Holland en de Waddeneilanden. Zee- waarts loopt het gebied door tot drie mijl uit de kustlijn. Met de afname van de visstand in de Waddenzee heeft de sportvisserij zich verplaatst naar de noordzeekant van de eilanden en de havens.

Noordzeekust van de Waddeneilanden

Naarmate we van oost naar west gaan, nemen de aantallen sportvissers toe. Vanaf alle eilandstranden wordt door eilanders en toeristen op zeebaars en bot gevist, vooral in de zomer, nazomer en vroege herfst. Op Terschelling kan het bij de beste bereikbare strandstekken 's zomers zelfs druk zijn met sportvissers. 's Nachts wordt ook met succes op zeebaars gevist.

Kop van Noord Holland

Het gebied in de kop van Noord Holland, van Den Helder tot Petten biedt prachtige vismogelijkheden – met vooral in het noorden diep water naast de strekdammen. Hier werd vroeger zeer veel gevist op gul (kleine kabeljauw), wijting en platvis. Vooral in de herfst en winter kon het erg druk zijn met vissers, met name 's nachts. Nu wordt er vooral 's zomers en in de herfst vanaf de strekdammen of het strand veel op zeebaars gevist. De aantallen zeesportvissers zijn in de herfst en winter echter afgenomen, vooral vanwege mindere platvis- en gulvangst.

De aan het vaste land van Noord Holland gelegen kustzone is van zeer groot belang voor de sportvisserij vanwege de goede vangstmogelijkheden, zijn goede ontsluiting (vele strandopgangen, goede parkeermogelijkheden) en niet te vergeten de grote belevingswaarde.

Toekomstperspectief

- Het belang van de Noordzeekustzone zal met de toenemende belangstelling voor de zeebaarsvisserij nog groter worden.
- Herstel van kabeljauwstand zal, vanwege de goede visstekken en goede bereikbaarheid van de op het vaste land gelegen visstekken tussen Den Helder en Petten, leiden tot hernieuwde belangstelling voor de wintervisserij.
- Gelet op de potentie van de Noordzeekustzone zal de sportvisserij substantieel bijdragen aan de economie van de kustplaatsen.
- Sportvisserij in de Noordzeekustzone is een in de Natura 2000-doelstellingen goed inpasbare activiteit.

Adressen Sportvisserijorganisaties

Sportvisserij Nederland

Postbus 162
3720 AD Bilthoven
Tel. 030-6058400
Fax. 030-6039874
info@sportvisserijnederland.nl
www.sportvisserijnederland.nl

Hengelsportfederatie Groningen Drenthe

Transportweg 13
9482 WN Tynaarlo
Tel. 0592-542890
hsfgron-dren@vissen.nl
www.vissen.nl

Hengelsportfederatie Fryslân

Biensma 27
9001 XZ Grou
Tel. 0592-542890
ffvs@visseninfriesland.nl
www.visseninfriesland.nl

Federatie van Hengelsportverenigingen Noordwest Nederland

Hoorne 9
1911 BD Uitgeest
Tel. 0251-318882
info@pos-sportvisserij.nl
www.pos-sportvisserij.nl

Sportvisserij Nederland

De landelijke vereniging Sportvisserij Nederland is dé belangenbehartiger voor de georganiseerde sportvisserij. De vereniging vertegenwoordigt circa 1000 hengelsportverenigingen, negen hengelsportfederaties en heeft in totaal ruim 550.000 aangesloten sportvissers. De landelijke koepelorganisatie is een samenbundeling van expertise, betrokkenheid, enthousiasme en een uitgebreid netwerk van relaties op het gebied van visserij-, natuur- en waterbeheer. Een organisatie met 'Verstand van vissen'.

Sportvisserij Nederland heeft als belangrijkste uitdaging het realiseren van optimale mogelijkheden voor de uitoefening van de sportvisserij. Aangezien vis en water onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden, staat samenwerking met andere bij het water betrokken partijen centraal. Op nationaal en internationaal niveau wordt samengewerkt met overheden, onderzoeksinstituten, bedrijfsleven, natuur- en recreatieorganisaties. Daarnaast vormt 'Brussel' een steeds belangrijker aandachtsveld. Zo maakt Sportvisserij Nederland deel uit van de European Anglers Alliance (EAA), de Europese hengelsportorganisatie die opkomt voor de belangen van de ruim 20 miljoen sportvissers die Europa kent.

De regio als ruggengraat

De regionale hengelsportfederaties vormen de ruggengraat van Sportvisserij Nederland. Deze federaties overkoepelen nagenoeg alle hengelsportverenigingen die Nederland kent. Regionale behartiging van de sportvisserijbelangen en het ondersteunen van de aangesloten hengelsportverenigingen zijn het belangrijkste werkterrein. Niet te vergeten vormt de federatie, via de hengelsportvereniging, het communicatiekanaal van de sportvisser aan de waterkant richting Sportvisserij Nederland.

Sportvisserij Nederland

Postbus 162

3720 AD Bilthoven

Tel. 030-6058400

Fax. 030-6039874

info@sportvisserijnederland.nl

www.sportvisserijnederland.nl

Vissen natuurlijk!